

TEMAT LEKCJI	PODSTAWA PROGRAMOWA	LICZBA GODZIN	WYMAGANIA EDUKACYJNE W UJĘCIU CZYNNOŚCIOWYM		ŚRODKI I METODY DYDAKTYCZNE	POZIOM WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
			POZIOM PODSTAWOWY	POZIOM PONADPODSTAWOWY		
Czym jest historia?	I	1	Uczeń: • wyjaśnia, czym zajmuje się historia • wyjaśnia i stosuje pojęcia: chronologia, periodyzacja dziejów, era, wiek, cezura, historia, źródło historyczne, pradzieje, starożytność, średniowiecze, nowożytność	Uczeń: • określa chronologię wydarzeń • wyjaśnia procesy przyczynowo-skutkowe	• podręcznik • słownik języka polskiego • atlas historyczny • współczesna mapa Europy • oś czasu	• umiejętność posługiwania się osią czasu i umieszczania wydarzeń w czasie • umiejętność podziału źródeł historycznych na materialne i niematerialne, podania przykładów źródeł
PRADZIEJE						
1. Afryka – kolebka ludzkości	1.2	1	Uczeń: • wyjaśnia i stosuje pojęcia: paleolit, neolit, kultura, gatunek, ewolucja, <i>Homo habilis</i>, <i>Homo erectus</i>, australopitek, neandertalczyk • wyjaśnia proces ewolucji gatunku ludzkiego • potrafi scharakteryzować początki dziejów człowieka współczesnego • dostrzega wpływ warunków naturalnych na życie pierwszych ludzi	Uczeń: • potrafi posługiwać się mapą • potrafi korzystać ze źródeł historycznych • umieszcza na osi czasu pojawienie się człowieka rozumnego współczesnego i wskazuje na mapie etapy zasiedlenia przez niego Ziemi	• podręcznik • atlas historyczny • oś czasu	• umiejętność posługiwania się mapą i atlasem oraz rozwiązywania zadań w zeszycie ćwiczeń
2. Rewolucja neolityczna – od łowców-zbieraczy do pierwszych rolników	1.1 1.2	1	Uczeń: • rozumie i posługuje się poznanymi pojęciami: epoka kamienna, zbieractwo, łowiectwo, koczownictwo • dostrzega wpływ warunków naturalnych na życie i zajęcia ludzi • wyjaśnia i posługuje się pojęciami: Żyzny Półksiężyc, rewolucja neolityczna, megality, brąz • potrafi wskazać korzyści, jakie przyniosło człowiekowi udomowienie dzikich zwierząt	Uczeń: • rozumie zależności między środowiskiem naturalnym a warunkami życia człowieka • rozumie i potrafi wyjaśnić znaczenie umiejętności posługiwania się mową • wskazuje związki między zmianami klimatycznymi a zmianami warunków życia człowieka • prezentuje i wyjaśnia zmiany, które towarzyszyły przejściu do gospodarki wytwórczej	• podręcznik • atlas historyczny • oś czasu • analiza źródeł kartograficznych • mapa ścienna starożytnego Wschodu	• umiejętność posługiwania się mapą oraz rozwiązywania zadań w zeszycie ćwiczeń • aktywność uczniów na lekcji • ocena umiejętności dokonywania analizy porównawczej

				• potrafi porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym • potrafi scharakteryzować rozwój rolnictwa na terenie Europy • ocenia znaczenie osiadłego trybu życia dla dalszych dziejów ludzkości		
W skrócie	Podsumowanie wiadomości o początkach człowieka – ocena według kryteriów zawartych w WSO i PSO – 1h					
STAROŻYTNOŚĆ						
3. Cywilizacja mezopotamska	2.1	1	Uczeń: • wyjaśnia okoliczności powstania pierwszych miast jako centrów życia społecznego i kulturowego • potrafi wskazać położenie geograficzne Mezopotamii • wyjaśnia i posługuje się pojęciami: rewolucja urbanistyczna, rolnictwo irygacyjne, monarchia, <i>ziggurat</i>	Uczeń: • potrafi umiejscowić w czasie i przestrzeni historycznej starożytne cywilizacje i imperia Bliskiego Wschodu • potrafi przedstawić główne zadania władzy w starożytnym państwie • potrafi opisać rolę Sumerów w rozwoju pierwszych miast--państw • wyjaśnia znaczenie osiągnięć cywilizacyjnych Mezopotamii dla ludzkości	• podręcznik • mapa • tekst źródłowy	• ocena aktywności uczniów • umiejętność zabrania głosu w dyskusji • ocena umiejętności analizy tekstu źródłowego
4. W państwie faraona	2.1 2.2	1	Uczeń: • potrafi wskazać na mapie terytorium starożytnego Egiptu • potrafi scharakteryzować powstanie cywilizacji egipskiej • potrafi opisać znaczenie i rolę faraonów w Egipcie • wyjaśnia sposób budowania monumentalnych grobowców – piramid • wyjaśnia pojęcia: faraon, hieroglify, wezyr, kapłani, sarkofag, mumia, politeizm	Uczeń: • potrafi scharakteryzować system wierzeń w Egipcie • potrafi scharakteryzować strukturę społeczeństwa w Egipcie (faraon, urzędnicy, kapłani, chłopci) • wyjaśnia, dlaczego w Egipcie balsamowano ciała zmarłych	• podręcznik • atlas historyczny • źródła ikonograficzne • tekst źródłowy • zeszyt ćwiczeń	• umiejętność pracy z mapą, ilustracją, ćwiczeniami oraz tekstem źródłowym
5. Starożytny Izrael i religia monoteistyczna	3.1 3.2	1	Uczeń: • poprawnie wymienia główne zasady judaizmu oraz potrafi wskazać i opisać podstawowe symbole judaizmu • dzieli Biblię na Nowy i Stary Testament	Uczeń: • potrafi wyjaśnić różnice między politeizmem, a monoteizmem • potrafi analizować fragmenty	• podręcznik • mapa Bliskiego Wschodu • tekst źródłowy	• umiejętność analizy tekstów źródłowych

			• wyjaśnia pojęcia i terminy: niewola babilońska, prorocy, synagoga, Talmud, szabas • wskazuje na mapie Palestynę, omawia jej położenie geograficzne i warunki naturalne	Biblii • omawia historię królestw Dawida i Salomona • omawia dzieje Abrahama • rozumie narodowy charakter judaizmu		
6. Osiągnięcia pierwszych cywilizacji. Pismo i prawo w państwach Bliskiego Wschodu	2.3 2.4	1	Uczeń: • określa i opisuje znaczenie pisma w funkcjonowaniu państwa • potrafi rozróżnić pismo klinowe oraz pismo hieroglificzne i ideograficzne	Uczeń: • rozumie wpływ osiągnięć cywilizacyjnych starożytnego Wschodu na dalsze dzieje ludzkości • przedstawia podstawową zasadę prawa Hammurabiego	• podręcznik • atlas historyczny • tekst źródłowy	• ocena aktywności uczniów • projekt, praca w grupach i prezentacja osiągnięć pierwszych cywilizacji • umiejętność wyciągania wniosków
W skrócie	Podsumowanie wiadomości o pierwszych cywilizacjach Bliskiego Wschodu i sprawdzian nr 1 – ocena według kryteriów zawartych w WSO i PSO – 2 h					
7. Grecja i Morze Śródziemne kolebka cywilizacji europejskiej	4.1	1	Uczeń: • wskazuje na mapie Grecję, omawia jej położenie geograficzne i warunki naturalne • wyjaśnia wpływ środowiska na gospodarkę starożytnej Grecji	Uczeń: • potrafi systematyzować wydarzenie według następstw w czasie • potrafi opisać wpływ kontaktów ze Wschodem na kulturę grecką	• podręcznik • mapa basenu Morza Śródziemnego • tekst źródłowy • zeszyt do ćwiczeń na mapach konturowych	• poprawność orientacji na mapach
8. Polis – wspólnota obywateli	4.1	1	Uczeń: • charakteryzuje system demokracji ateńskiej • poprawnie posługuje się pojęciami: polis, hoplita, falanga, agora • płynnie porusza się w obrębie pojęcia: grecka polis	Uczeń: • poprawnie charakteryzuje ustrój polityczny starożytnej Grecji • wskazuje różnice między arystokracją a resztą społeczeństwa • określa różnice w organizacji i systemie politycznym polis arystokratycznej, oligarchicznej i demokratycznej	• podręcznik • tekst źródłowy • zeszyt ćwiczeń	• ocena umiejętności wyciągania wniosków przyczynowo-skutkowych
9. Sparta	4.2	1	Uczeń: • wskazuje na mapie Spartę • charakteryzuje ustrój Sparty • przedstawia historię początków Sparty • posługuje się pojęciami: Sparta, efor, Lacedemończycy, periojkwie, heloci, geruzja • charakteryzuje warunki naturalne Sparty	Uczeń: • charakteryzuje sposób sprawowanie władzy i organizację społeczną w Sparcie • potrafi opisać spartański model wychowywania dzieci	• podręcznik, mapa • teksty źródłowe • schemat ustroju Sparty • zeszyt ćwiczeń	• umiejętność analizy źródeł • ocena wyników pracy ze źródłami
10. Demokracja ateńska	4.2	1	Uczeń: • przedstawia i charakteryzuje system demokracji ateńskiej	Uczeń: • opisuje reformy Solona	• podręcznik • mapa starożytnej Grecji	• ocena przygotowania uczniów do lekcji

			• opisuje demokrację ateńską w czasach Peryklesa • posługuje się pojęciami i terminami: ostracyzm, Rada Pięciuset, strateg	• i Klejstenesa z 508 i 507 r. p.n.e. • charakteryzuje sprawowanie władzy i organizację społeczną w Atenach • wskazuje różnice w organizacji i systemie politycznym Aten i Sparty	• tekst źródłowy • zeszyt ćwiczeń	• ocena umiejętności wyciągania wniosków przyczynowo-skutkowych
Wojny grecko-perskie	Poza podstawą programową	1	Uczeń: • wyjaśnia, na czym polega symbolizm Termopil • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojen grecko-perskich • wskazuje na mapie państwa biorące udział w wojnach grecko-perskich oraz miejsca bitew • wyjaśnia znaczenie dat: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e., 479 r. p.n.e. • przedstawia postaci Miltiadesa, Temistoklesa, Leonidasa	Uczeń: • omawia organizację państwa perskiego • ocenia postawę Greków podczas wojen grecko-perskich • przedstawia postaci Dariusza i Kserksesa • wyjaśnia znaczenie dat: 431 r. p.n.e., 404 r. p.n.e.	• podręcznik • atlas historyczny • zeszyt ćwiczeń • materiał ilustracyjny	• stopień przygotowania uczniów do lekcji • ocena pracy na lekcji • umiejętność posługiwania się mapą
11. Kultura starożytnych Greków	4.3 6.1	1	Uczeń: • charakteryzuje rolę igrzysk olimpijskich oraz przebieg pierwszych olimpiad • wymienia konkurencje, które były rozgrywane podczas olimpiad • wymienia cechy charakterystyczne religii greckiej • rozumie znaczenie religii w życiu Greków • zna i wyjaśnia rolę świątyni • przedstawia znaczenie filozofii w kulturze greckiej, • potrafi wyjaśnić poglądy sofistów i Sokratesa na rolę człowieka w świecie • wyjaśnia rolę mitów w życiu Greków • wymienia bogów greckich i ich atrybuty	Uczeń: • charakteryzuje system wierzeń i teatr jako czynniki integrujące starożytnych Greków, • wyjaśnia znaczenie religii politeistycznej w Grecji • wskazuje elementy integrujące starożytnych Greków (język, system wierzeń, teatr, igrzyska olimpijskie) • przedstawia postacie poetów epickich: Homera i Hezjoda, i omawia ich twórczość • potrafi ocenić rolę kultury greckiej dla współczesności	• podręcznik • materiały ilustracyjne (albumy) • zeszyt ćwiczeń • tekst źródłowy	• stopień przygotowania uczniów do lekcji • sposób prezentacji zebranych materiałów • ocena pracy uczniów podczas lekcji • ocena pracy w grupach podczas lekcji
12. Dziedzictwo kultury greckiej teatr i igrzyska	4.3 6.2	1	Uczeń: • przedstawia najważniejszych twórców greckiego teatru • objaśnia rolę wychowania fizycznego w starożytnej Grecji • wyjaśnia i zna datę: 776 r. p.n.e.	Uczeń: • potrafi wyjaśnić związek pomiędzy teatrem a religią obywatelską • rozpoznaje rodzaje utworów dramatycznych	• podręcznik • tekst źródłowy • zeszyt ćwiczeń	• ocena przygotowania uczniów na lekcji • ocena samodzielnej pracy na lekcji
13. Sztuka grecka	4.3 6.1	1	Uczeń: • opisuje rolę Akropolu w Atenach • potrafi rozpoznać zabytki sztuki greckiej • potrafi opisać pod kątem architektonicznym Partenon	Uczeń: • rozpoznaje i nazywa porządk architektoniczne • potrafi wskazać różnice w	• materiały ilustracyjne • podręcznik • zeszyt ćwiczeń	• ocena przygotowania uczniów na lekcji • ocena referatów

			- poprawnie posługuje się terminami i pojęciami: metopy, propyleje - przedstawia postać Fidiasza	rodzajach poszczególnych kolumn		
Podboje Aleksandra Macedońskiego	Poza podstawą programową	1	Uczeń: - potrafi wskazać na mapie miejsca: Granik, Cheronea, Issos, Gaugamela, oraz zna daty tych bitew - omawia podbój Persji przez Aleksandra - omawia główne ośrodki i osiągnięcia kultury hellenistycznej - wyjaśnia znaczenie dat: 338 r. p.n.e., 334 r. p.n.e. - omawia skutki śmierci Aleksandra dla jego imperium	Uczeń: - potrafi wskazać na mapie i omówić etapy podbojów Aleksandra Macedońskiego - przedstawia politykę Aleksandra wobec podbitych ludów	- podręcznik - mapa podbojów Aleksandra Macedońskiego - tekst źródłowy - praca w grupach	- aktywność uczniów na lekcji - orientacja na mapie - ocena umiejętności posługiwania się źródłami kartograficznymi: mapą ścienną, atlasem, mapami konturowymi
W skrócie	Podsumowanie wiadomości o starożytnej Grecji i sprawdzian nr 2 – ocena według kryteriów zawartych w WOS i PSO – 2 h					
14. Rzeczpospolita Rzymian	5.1	1	Uczeń: - na podstawie mapy potrafi wskazać najważniejsze cechy charakterystyczne położenia i warunków naturalnych Italii - wskazuje przyczyny ustanowienia republiki - wymienia istniejące w Rzymie urzędy: pretorzy, edylowie, kwestorzy - zna daty: 753 r. p.n.e., 509 r. p.n.e., - posługuje się pojęciami i terminami: Forum Romanum, republika, Zgromadzenie Ludowe, plebejusz, proletariusz - przedstawia postaci Romulusa i Remusa	Uczeń: - umiejscawia w czasie i charakteryzuje system sprawowania władzy w Rzymie - umiejscawia w czasie i charakteryzuje organizację społeczeństwa w Rzymie - przedstawia legendarne początki Rzymu	- podręcznik - tekst źródłowy - atlas historyczny - mapa Italii	- orientacja na mapie - praca ze źródłem kartograficznym i ikonograficznym - ocena wypowiedzi uczniów podczas prowadzenia zajęć z nowego tematu lekcji
15. Rzym w okresie wielkich podbojów	5.2	1	Uczeń: - wyjaśnia przyczyny i skutki wojen punickich - prezentuje geograficzne i ekonomiczne skutki podbojów - opisuje podbój świata hellenistycznego - wyjaśnia i zna daty: 264–241 r. p.n.e., 202 r. p.n.e., 146 r. p.n.e. - wyjaśnia pojęcia i terminy: prowincja, legionista, namiestnik - przedstawia postać Hannibala	Uczeń: - wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Rzymu oraz sposób traktowania ludów podbitych i niewolników - przedstawia organizację armii rzymskiej	- podręcznik - tekst źródłowy - wykład - zeszyt ćwiczeń - zeszyt ćwiczeń do map konturowych	- umiejętność posługiwania się źródłem tabelarycznym - ocena umiejętności posługiwania się źródłami kartograficznymi: mapą ścienną, atlasem, mapami konturowymi
16. Skutki podbojów	5.2	1	Uczeń: - opisuje postawy Rzymian wobec niewolników i ludów podbitych - wie, czym było powstanie Spartakusa (73–71 r. p.n.e.) - omawia skutki dyktatury Juliusza Cezara - posługuje się pojęciami i terminami: latyfundia, proletariat, gladiator - przedstawia postaci Oktawiana Augusta, Marka Antoniusza, Brutusa	Uczeń: - wyjaśnia przyczyny upadku republiki - omawia skutki wojen domowych w republice rzymskiej	- podręcznik - tekst źródłowy - atlas historyczny - zeszyt ćwiczeń	- ocena przygotowania uczniów do lekcji na temat wojen okresu wielkich podbojów Rzymu, cech ustroju republikańskiego w Rzymie - ocena umiejętności wyciągania wniosków przyczynowo-skutkowych

			• wyjaśnia znaczenie dat 58–49 r. p.n.e., 31 r. p.n.e., 74–71 r. p.n.e.			
17. Pierwsze wieki cesarstwa rzymskiego	5.1 5.2	1	Uczeń: • wyjaśnia pojęcie „pokój rzymski” • opisuje nowe formy ustroju (pryncypat) • opisuje podboje Oktawiana Augusta • poprawnie posługuje się pojęciami i terminami: cesarstwo i romanizacja	Uczeń: • wyjaśnia proces romanizacji prowincji • umiejscawia w czasie i charakteryzuje sprawowanie władzy oraz organizację społeczeństwa w cesarstwie	• mapa: podboje Rzymu w I–II w. p.n.e. • podręcznik • tekst źródłowy • zeszyt ćwiczeń	• ocena umiejętności posługiwania się źródłami kartograficznymi: mapą ścienną, atlasem, mapami konturowymi • ocena umiejętności wyciągania wniosków przyczynowo-skutkowych
18. Kultura starożytnego Rzymu	5.3 6.1 6.2	1	Uczeń: • prezentuje przykłady wpływu kultury greckiej na kulturę rzymską • charakteryzuje rozwój literatury rzymskiej • opisuje rolę Mecenasa w kulturze rzymskiej • przedstawia życie codzienne oraz formy rozrywki w starożytnym Rzymie	Uczeń: • potrafi rozróżnić elementy kultury przyjęte przez Rzymian oraz wskazać ich własne osiągnięcia • potrafi wyjaśnić znaczenie powiedzenia „chleba i igrzysk”	• podręcznik • mapa • zeszyt ćwiczeń	• ocena samodzielnej pracy na lekcji • ocena pracy w grupach na lekcji • ocena przygotowania materiałów do lekcji
W starożytnym Rzymie	5.3 6.1 6.2	1	Uczeń: • wskazuje i opisuje rolę i znaczenie Forum Romanum w Rzymie • wymienia zabytki architektury starożytnego Rzymu • opisuje znaczenie term	Uczeń: • potrafi opisać rolę i znaczenie Koloseum • potrafi wymienić najważniejszy łuk triumfalny w Rzymie • potrafi wymienić przykłady osiągnięć starożytnych Rzymian	• podręcznik • teksty źródłowe • źródła ikonograficzne • materiały ilustracyjne	• ocena umiejętności czytania planu miasta • ocena pracy w grupach na lekcji
W skrócie	Podsumowanie wiadomości o starożytnym Rzymie i sprawdzian nr 3 – ocena według kryteriów zawartych w WSO i PSO – 2 h					
19. Początki i rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa	7.1 7.2	1	Uczeń: • omawia najważniejsze zasady wiary chrześcijańskiej • wskazuje przyczyny rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa oraz opisuje etapy jego rozwoju • wymienia powody i wskazuje przykłady prześladowań chrześcijan w państwie rzymskim • opisuje sytuację polityczną Palestyny po rozpadzie imperium Aleksandra Macedońskiego • wyjaśnia pojęcia i terminy: apostoł, synod, sobór, edykt • przedstawia postaci Jezusa, Konstantyna, Teodozjusza • opisuje wydarzenia, które miały miejsce w 313 r. i 392 r.	Uczeń: • potrafi umiejscowić w czasie i przestrzeni historycznej narodziny i rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa	• podręcznik • tekst źródłowy • źródła ikonograficzne • zeszyt do ćwiczeń na mapach konturowych • zeszyt ćwiczeń	• ocena przygotowania uczniów do lekcji • ocena wypowiedzi uczniów podczas prowadzenia zajęć z nowego tematu lekcji • ocena krótkiego testu z wiadomości na temat dziejów narodu żydowskiego

20. Upadek cesarstwa zachodniorzymskiego	5.4	1	Uczeń: - potrafi wskazać wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku starożytnego państwa rzymskiego - opisuje podział cesarstwa na części zachodnią i wschodnią - wymienia i opisuje najazdy barbarzyńców - wyjaśnia znaczenie dat: 375 r., 395 r., 476 r.	Uczeń: - przy pomocy mapy analizuje przyczyny podziału i upadku cesarstwa zachodniorzymskiego - wymienia najsilniejsze państwa utworzone przez barbarzyńców w końcu V w. na terenach cesarstwa zachodniorzymskiego	- elementy wykładu - analiza tekstów źródłowych - praca z mapą	- poprawna analiza tekstów źródłowych - ocena umiejętności posługiwania się źródłami kartograficznymi: mapą ścienną, atlasem, mapami konturowymi
ŚREDNIOWIECZE						
21. Cesarstwo bizantyńskie	10.1 10.2	1	Uczeń: - przedstawia genezę powstania cesarstwa bizantyńskiego - wyjaśnia, jaką funkcję pełnił Kościół w Bizancjum - posługuje się pojęciami i terminami: patriarcha, mozaiki, hipodrom, ikona, Kodeks Justyniana - podaje datę upadku Konstantynopola	Uczeń: - charakteryzuje dorobek kultury Bizancjum dla kultury europejskiej - lokalizuje w czasie i przestrzeni historycznej cesarstwo bizantyńskie - rozpoznaje dorobek kultury bizantyńskiej	- mapa cesarstwa rzymskiego - mapa cesarstwa bizantyńskiego - podręcznik - tekst źródłowy - zeszyt ćwiczeń	- ocena znajomości przyczyn podziału cesarstwa rzymskiego - ocena wypowiedzi uczniów podczas prowadzenia zajęć z nowego tematu lekcji - ocena interpretacji różnego rodzaju źródeł, ocena właściwego wnioskowania
22. Arabowie i islam	8.1 8.2 8.3	1	Uczeń: - wskazuje na mapie zasięg i kierunki podbojów arabskich - wyjaśnia podstawowe zasady islamu - opisuje podstawowe symbole islamu - przedstawia najważniejsze osiągnięcia Arabów w dziedzinie nauki i techniki - zna i posługuje się pojęciami: kalif, islam, Koran, meczet - przedstawia postać Allaha - wyjaśnia znaczenie dat: 622 r., 732 r.	Uczeń: - przedstawia działalność i nauki Mahometa - wyjaśnia znaczenia Arabów w przekazywaniu dorobku kulturowego między Wschodem a Zachodem - przedstawia pojęcia: hidżra, dżihad	- podręcznik - mapa podbojów arabskich - materiał ilustracyjny - tekst źródłowy - zeszyt ćwiczeń	- ocena umiejętności posługiwania się źródłami kartograficznymi: mapą ścienną, atlasem, mapami konturowymi - ocena pracy uczniów podczas lekcji
23. Państwo Franków. Karol Wielki cesarzem	9.1 9.2	1	Uczeń: - przedstawia zasługi Karola Wielkiego dla państwa Franków - podaje datę koronacji Karola Wielkiego na cesarza - posługuje się pojęciem: państwo Franków - przedstawia postaci Chłodwiga, Karola Młota - wyjaśnia znaczenie dat: 496 r., 732 r., 843 r.	Uczeń: - umiejscawia w czasie i przestrzeni historycznej monarchię Karola Wielkiego - wyjaśnia pojęcie „renesans karoliński” - wyjaśnia przyczyny i skutki rozpadu monarchii karolińskiej	- podręcznik - tekst źródłowy - mapa - mapa Europy w VIII–IX w. - mapa cesarstwa rzymskiego - zeszyt ćwiczeń	- ocena umiejętności posługiwania się źródłami kartograficznymi: mapą ścienną, atlasem, mapami konturowymi - ocena wyników pracy w grupach - ocena umiejętności wyciągania wniosków przyczynowo-skutkowych
24. Cesarstwo Ottonów	9.3 9.4	1	Uczeń: - charakteryzuje główne idee uniwersalnego cesarstwa Ottona III - przedstawia okres panowania Ottona I i Ottona III	Uczeń: opisuje relacje między władzą cesarską a papieską w XI w.	- podręcznik - mapa konturowa - mapa ścienna	ocena umiejętności posługiwania się źródłami kartograficznymi: mapą

			• posługuje się pojęciami i terminami: cesarz, cesaropapizm, uniwersalizm cesarski, Święte Cesarstwo Rzymskie Narodu Niemieckiego • wyjaśnia znaczenie dat: 955 r., 962 r., 1000 r.	• przedstawia okres panowania Henryka II	• zeszyt ćwiczeń	• ścienną, atlasem, mapami konturowymi • ocena krótkiego testu wprowadzającego do nowego tematu lekcji • ocena umiejętności rozwiązywania zadań w zeszycie ćwiczeń na mapach konturowych
25. Na początku drugiego tysiąclecia. Świat feudalny	11.1 11.2	1	Uczeń: • wyjaśnia mechanizmy powstania i funkcjonowania systemu feudalnego • wyjaśnia zasadę podziału społeczeństwa w średniowieczu • przedstawia przebieg hołdu lennego • wyjaśnia i opisuje zasady pasowania na rycerza • wyjaśnia pojęcia: wasal, senior, pańszczyzna, feudalizm	Uczeń: • wyjaśnia funkcję zamku w kulturze rycerskiej • przedstawia zależności wynikające z zawiązania stosunku lennego	• podręcznik • zeszyt ćwiczeń • piramida zależności feudalnych • tekst źródłowy	• ocena pracy uczniów podczas lekcji • ocena referatów
26. Kościół na początku drugiego tysiąclecia	9.4 10.3	1	Uczeń: • wyjaśnia rolę zakonów cystersów i benedyktynów w średniowiecznym życiu religijnym • posługuje się pojęciem schizmy wschodniej • posługuje się datami: 1054 r., 1077 r., 1122 r. • posługuje się pojęciami i terminami: <i>scriptorium</i>, opat, ekskomunika, symonia • przedstawia postaci Grzegorza VII, Leona IX, Henryka IV	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny i skutki rozłamu w Kościele • objaśnia kryzys papieżstwa w X i pierwszej połowie XI w.	• podręcznik • zeszyt ćwiczeń • mapa ścienna • tekst źródłowy	• ocena odpowiedzi ustnej z tematu • ocena umiejętności wyciągania wniosków przyczynowo-skutkowych
27. Budowle romańskie (XI–XIII w.)	12.3	1	Uczeń: • rozpoznaje zabytki sztuki romańskiej • wyjaśnia charakterystyczne cechy sztuki romańskiej • wymienia przykłady budowli i dzieł (XI–XIII w.) • wymienia stosowane sklepienia (krzyżowe i kolebkowe) • opisuje wygląd planu kościoła romańskiego • posługuje się pojęciami i terminami: absyda, transept, prezbiterium, nawa boczna, nawa główna	Uczeń: • potrafi odszukać i opisać zabytki sztuki romańskiej w swoim regionie	• podręcznik • materiał ilustracyjny: przykłady architektury romańskiej XI–XIII w.	• ocena przygotowania uczniów do lekcji • ocena samodzielnej pracy na lekcji
W skrócie	Podsumowanie wiadomości o wczesnym średniowieczu i sprawdzian nr 4 – ocena według kryteriów zawartych w WSO i PSO – 2 h					

Słowianie i pierwsze państwa słowiańskie	Poza podstawą programową	1	Uczeń: - wskazuje na mapie plemiona słowiańskie - wymienia postaci Konstantyna i Metodego - umie podzielić Słowian na odłamy oraz wymienić elementy ich życia (zajęcia, religię) - wyjaśnia powody przyjmowania chrztu przez władców słowiańskich - wyjaśnia pojęcia i terminy: wiec, głągolica, misjonarz, opole - przedstawia postaci Konstantyna, Metodego - wyjaśnia znaczenie dat: 863 r., 885 r., 988 r.	Uczeń: - omawia kształtowanie się państw słowiańskich we wczesnym średniowieczu - umiejscawia w czasie i przestrzeni pierwsze państwa słowiańskie	- podręcznik - mapa Europy Wschodniej w X–XI w. - zeszyt z mapami konturowymi - tekst źródłowy	ocena umiejętności posługiwania się źródłami kartograficznymi: mapą ścienną, atlasem, mapą konturową
28. Panowanie Mieszka I	13.1 13.2 13.3	1	Uczeń: - podaje datę chrztu Polski - wymienia postać Mieszka I jako budowniczego państwa polskiego wyjaśnia powody przyjęcia chrztu przez Mieszka I - wymienia nazwy głównych plemion polskich i ziemie przez nie zamieszkałe - wyjaśnia pojęcia: plemię, chrystianizacja - przedstawia postaci Siemomysła, Jordana, Dobrawy - wyjaśnia znaczenie dat: 965 r., 966 r., 972 r.	Uczeń: - przedstawia okoliczności, w których rozegrała się bitwa pod Cedynią - wymienia korzyści płynące z przyjęcia chrześcijaństwa przez Mieszka I - przedstawia znaczenie dokumentu <i>Dagome iudex</i> - wskazuje charakterystyczne cechy monarchii patrymonialnej	- podręcznik - mapa Polski w X–XI w. - atlas historyczny - zeszyt ćwiczeń - zeszyt do ćwiczeń na mapach konturowych - tekst źródłowy - mapa interaktywna	- ocena umiejętności rozwiązywania zadań w zeszycie ćwiczeń na mapach konturowych - ocena aktywności uczniów
29. Monarchia Bolesława Chrobrego	13.1 13.2	1	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie dat: 997 r., 1000 r., 1025 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia - wymienia postaci Bolesława Chrobrego i Ottona III oraz ich najważniejsze osiągnięcia - wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego dla Polski - wymienia postanowienia zawarte na zjeździe w Gnieźnie - potrafi opisać misję św. Wojciecha - posługuje się pojęciami: biskupstwo, arcybiskupstwo - przedstawia postać Gaudentego	Uczeń: - sytuuje w czasie i przestrzeni historycznej państwo Bolesława Chrobrego - potrafi scharakteryzować Polskę na przełomie X i XI w. - wyjaśnia przyczyny i skutki wojen polsko-niemieckich (1002–1018)	- podręcznik - mapa Polski X–XI w. - zeszyt do ćwiczeń na mapach konturowych - zeszyt ćwiczeń - tekst źródłowy - mapa interaktywna	- ocena przygotowania uczniów do lekcji - ocena odpowiedzi ustnej z tematu: Panowanie Mieszka I
30. Kryzys i odbudowa państwa pierwszych Piastów	13.2 13.4	1	Uczeń: - wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa pierwszych Piastów - przedstawia proces odbudowy państwowości za panowania Kazimierza Odnowiciela - omawia rządy Bolesława Śmiałego oraz księcia Władysława Hermana - wymienia daty: 1031 r., 1038 r., 1050 r., 1076 r., 1079 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia	Uczeń: - wyjaśnia stosunki państwa polskiego z Kościołem w XI w. - omawia kryzys społeczno-polityczny w latach trzydziestych XI w.	- podręcznik - mapa Polski - zeszyt ćwiczeń - zeszyt do ćwiczeń na mapach konturowych - tekst źródłowy	- ocena umiejętności posługiwania się źródłami kartograficznymi: mapą ścienną, atlasem, mapą konturową - ocena umiejętności wyciągania wniosków przyczynowo-skutkowych

Drzwi Gnieźnieńskie	12.1 12.3	1	Uczeń: • potrafi wskazać miejsce, w którym znajdują się Drzwi Gnieźnieńskie • wymienia imię osoby, której poświęcono to dzieło • nazywa materiał, z którego wykonano Drzwi Gnieźnieńskie • potrafi wskazać wiek, w którym powstały Drzwi Gnieźnieńskie	Uczeń: • potrafi rozpoznać postacie przedstawione na Drzwiach • potrafi podać przykłady zabytków nawiązujących do kultu św. Wojciecha • potrafi na podstawie ilustracji omówić najważniejsze wydarzenia z życia św. Wojciecha • wyjaśnia znaczenie męczeńskiej śmierci św. Wojciecha dla rozwoju chrześcijaństwa w Polsce	• podręcznik • zeszyt ćwiczeń • materiał ilustracyjny	• stopień przygotowania uczniów do lekcji • ocena pracy na lekcji • umiejętność posługiwania się źródłami ikonograficznymi • umiejętność rozwiązywania ćwiczeń w zeszycie ćwiczeń
31. Czasy Bolesława Krzywoustego	14.1 14.2	1	Uczeń: • potrafi scharakteryzować sytuację wewnętrzną w Polsce w końcu XI w. i pierwszej połowie XII w. • wymienia datę 1138 r. oraz opisuje postanowienia statutu Bolesława Krzywoustego • posługuje się pojęciami i terminami: bulla, trybut, statut Krzywoustego, senior • wyjaśnia znaczenie dat: 1108 r., 1109 r., 1112 r., 1119 r., 1135 r., 1136 r.	Uczeń: • omawia stosunki z Niemcami i innymi krajami • omawia sytuację Kościoła w pierwszej połowie XII w. • omawia sukcesy Bolesława Krzywoustego	• podręcznik • teksty źródłowe • zeszyt ćwiczeń • mapa interaktywna	• ocena umiejętności rozwiązywania zadań w zeszycie ćwiczeń na mapach konturowych • ocena samodzielnej pracy na lekcji
32. W Polsce pierwszych Piastów (X–XII w.)	13.2 13.4	1	Uczeń: • przedstawia przykłady sztuki romańskiej w Polsce • wyjaśnia zasady monarchii patrymonialnej na przykładzie państwa pierwszych Piastów • opisuje powinności ludności państwa na rzecz księcia • posługuje się pojęciami: siedlisko, opole, kasztelan, podgrodzie, targ, palatyn, wiec, daniny, świadczenia	Uczeń: • przedstawia rolę i znaczenie osad służebnych • przedstawia organizację Kościoła i wymienia nowe biskupstwa	• podręcznik • teksty źródłowe • źródła ikonograficzne	• ocena wyników pracy ze źródłami • ocena pracy na lekcji i bieżących wiadomości
W skrócie	Podsumowanie wiadomości o Polsce pierwszych Piastów i sprawdzian nr 5 – ocena według kryteriów zawartych w WSO i PSO – 2 h					
33. Czasy świetności (koniec XI–XIII w.) □–krucjaty,	11.2 12.1	1	Uczeń: • wymienia przyczyny wypraw krzyżowych	Uczeń: • wyjaśnia kulturotwórczą rolę	• podręcznik • tekst źródłowy	• ocena umiejętności rozwiązywania zadań w

uniwersalizmy, stany	Poza podstawą programową		- wymienia w porządku chronologicznym najważniejsze wydarzenia związane z wyprawami krzyżowymi - definiuje pojęcie uniwersalizmu - wyjaśnia, na czym polegały uniwersalizmy cesarski i papieski - wymienia ruchy religijne i zakony rycerskie powstałe w XII i XIII w. - posługuje się pojęciami: krucjata, synod, rekonkwista - przedstawia postaci św. Dominika i św. Franciszka z Asyżu	Kościół - przedstawia rolę Innocentego III w budowie potęgi politycznej Kościoła - wyjaśnia, na czym polegały uniwersalizmy papieski i cesarski	mapa Europy i Bliskiego Wschodu w XI–XIII w.	zeszycie ćwiczeń na mapach konturowych ocena krótkiego testu z wiadomości na temat przyczyn, przebiegu i konsekwencji krucjat
34. Czasy świetności □ średniowieczne miasta	11.3 12.2	1	- wymienia główne ośrodki miejskie średniowiecznej Europy - wymienia grupy społeczne mieszkające w mieście - stosuje pojęcia: ratusz, sukiennice, bank, cech, burmistrz, pospólstwo, plebs, Hanza, czeladnik - wiąże powstanie bankowości z rozwojem gospodarczym miasta	- wymienia strukturę i uprawnienia samorządu miejskiego - wyjaśnia funkcję cechów w mieście - omawia zabudowę miejską - wyjaśnia, czym były republiki miejskie, i potrafi wymienić największe z nich	- podręcznik - atlas historyczny - materiał ilustracyjny - tekst źródłowy	- ocena wyników pracy ze źródłami - ocena interpretacji różnego rodzaju źródeł, ocena właściwego wnioskowania
35. Czasy świetności – □ uniwersytety, nauka, literatura (XII–XIII w.)	12.1 12.3	1	Uczeń: - wyjaśnia pojęcie „uniwersytet” - wymienia język, którym posługiwano się w kulturze i nauce średniowiecznej - wymienia miasta, w których powstały najstarsze uniwersytety - wymienia nazwiska największych uczonych XIII w.: Albert Wielki, Tomasz z Akwinu, Roger Bacon	Uczeń: - określa przyczynę powstania uniwersytetów - przedstawia rozwój nauki i literatury w XIII w.	- podręcznik - tekst źródłowy - materiał ilustracyjny - zeszyt ćwiczeń	- ocena wyników pracy ze źródłami - ocena interpretacji różnego rodzaju źródeł, ocena właściwego wnioskowania
36. Budowle gotyckie (XII–XV w.)	12.1 12.3	1	Uczeń: - wskazuje różnice między stylem romańskim a gotyckim, - stosuje pojęcia: witraż, sklepienie krzyżowo-żebrowe, - stosuje nazwę „gotyk” i wyjaśnia jej pochodzenie - posługując się ilustracjami, wskazuje różnice w architekturze kościoła romańskiego i gotyckiego	Uczeń: - podaje przykłady zabytków sztuki gotyckiej w swoim regionie - podaje przykłady najbardziej znanych katedr gotyckich w Europie	- podręcznik - materiały ilustracyjne: reprodukcje architektury	ocena samodzielnej pracy na lekcji
Zmierzch Europy średniowiecznej	Poza podstawą programową	1	Uczeń: - posługuje się pojęciami: epidemia, zaraza - wyjaśnia przyczyny kryzysu w XIV i XV w. - przedstawia postać Jana Husa - omawia przyczyny rozprzestrzeniania się dżumy w Europie - wyjaśnia znaczenie dat: 1337–1453 r., 1377 r., 1348–1349 r., 1415 r., 1418 r.	Uczeń: - przedstawia pojęcia: husytyzm, schizma - omawia przejawy kryzysu Kościoła zachodniego - zna przyczyny wojny stuletniej - wyjaśnia, kim była Joanna d’Arc	- podręcznik - mapa Europy XIV w. - encyklopedia historii - tekst źródłowy	ocena przygotowanych materiałów do lekcji
W skrócie	Podsumowanie wiadomości o czasach świetności średniowiecznej Europy – ocena według kryteriów zawartych w WSO i PSO – 1h					

37. Początki rozbicia dzielnicowego w Polsce	14.1 14.2	1	Uczeń: • sytuuje w czasie i przestrzeni Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego • wymienia i wskazuje na mapie dzielnice Polski • stosuje pojęcia: statut, senior • wymienia imię władcy □ – twórcy statutu wprowadzającego zasadę senioratu • wymienia zasadę senioratu oraz definiuje pojęcia: pryncypat, prynceps • wymienia ważniejsze postacie omawianego okresu: Bolesław Kędzierzawy, Henryk Sandomierski, Mieszko Stary, Leszek Biały	Uczeń: • opisuje zmiany społeczno-gospodarcze w okresie rozbicia dzielnicowego • określa przyczyny i skutki wybranych wydarzeń politycznych (np. wprowadzenie zasady senioratu, dążenie książąt polskich do zjednoczenia)	podręcznik • mapa ziem polskich w XII–XIII w. • tekst źródłowy • zeszyt do ćwiczeń na mapach konturowych	• ocena umiejętności posługiwania się źródłami kartograficznymi: mapą ścienną, atlasem, mapami konturowymi
38. Polska w pierwszej połowie XII wieku. Sprowadzenie Krzyżaków	14.3	1	Uczeń: • wyjaśnia przyczyny sprowadzenia Krzyżaków do Polski • wymienia postać Konrada Mazowieckiego • sytuuje w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi, • przedstawia sytuację na Pomorzu Wschodnim • wyjaśnia próby chrystianizacji Prusów • wyjaśnia znaczenie dat: 1226 r., 1241 r.	Uczeń: • charakteryzuje Polskę w czasach Henryków śląskich w pierwszej połowie XIII w. • opisuje znaczenie bitwy pod Legnicą • wyjaśnia przyczyny najazdu Mongołów i wymienia postać Czyngis-chana	• podręcznik • zeszyt ćwiczeń • tekst źródłowy	• ocena odpowiedzi ustnej z tematu: Początki rozbicia dzielnicowego w Polsce
39. Wieś i miasto w okresie rozbicia dzielnicowego	14.4	1	Uczeń: • wyjaśnia i stosuje pojęcia: immunitet, lokacja, wójt, patrycjat, plebs, trójpolówka, prawo niemieckie • omawia rolę grup ludności powstałych w miastach: patrycjat, pospólstwo, plebs • omawia znaczenie powstawania miast dla rozwoju gospodarczego polski	Uczeń: • wyjaśnia zasadę zakładania wsi według prawa niemieckiego • określa rolę księcia w rozwoju osadnictwa • omawia proces kształtowania się stanów społecznych • wyjaśnia rolę immunitetów w zmniejszaniu dochodów książąt	• podręcznik • encyklopedia • zeszyt ćwiczeń • tekst źródłowy	• ocena pracy w grupach na lekcji • ocena wyników pracy ze źródłami
40. Ku zjednoczeniu ziem polskich	14.1 14.4	1	Uczeń: • wymienia zagrożenie zewnętrzne w drugiej połowie XIII w. • przedstawia rozwój gospodarki w Polsce w XIII w. • opisuje proces kanonizacji biskupa Stanisława • wyjaśnia znaczenie dat: 1295 r., 1300 r., 1305 r.	Uczeń: • charakteryzuje czynniki mające wpływ na procesy zjednoczeniowe Polski • wyjaśnia pojęcie: Nowa Marchia • omawia okoliczności koronacji królewskich	• tablica genealogiczna dynastii Piastów • podręcznik • mapa ścienna • zeszyt do ćwiczeń na mapach konturowych • tekst źródłowy	• ocena wypowiedzi uczniów podczas prowadzenia zajęć z nowego tematu lekcji
41. Polska zjednoczona. Czasy Władysława Łokietka i	14.5 14.6	1	• wymienia ziemie, które zjednoczył Władysław Łokietek • zna daty: 1320 r., 1331 r., 1343 r.	• przedstawia sytuację wewnętrzną Polski za czasów	• podręcznik • atlas historyczny	• stopień przygotowania uczniów do lekcji

Kazimierza Wielkiego			- wymienia postaci Władysława Łokietka, Kazimierza Wielkiego, biskupa Muskaty - wyjaśnia znaczenie dat: 1308 r., 1312 r., 1332 r.	Władysława Łokietka - omawia stosunki polsko-krzyżackie - porządkuje i sytuuje w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi - opisuje początki rządów Kazimierza Wielkiego	- zeszyt ćwiczeń - materiał ilustracyjny	- ocena pracy na lekcji - umiejętność posługiwania się źródłami ikonograficznymi - umiejętność rozwiązywania ćwiczeń w zeszycie ćwiczeń
42. Rządy Kazimierza Wielkiego. Unia z Węgrami	14.5	1	Uczeń: - wyjaśnia i stosuje pojęcie „unia personalna” - wymienia datę powstania uniwersytetu w Krakowie - charakteryzuje rządy Andegawenów - wymienia daty 1370 r., 1374 r. i opisuje wydarzenia z nimi związane - przedstawia rozwój gospodarczy za czasów panowania Kazimierza Wielkiego - objaśnia wpływ wzrostu liczby lokacji na sytuację gospodarczą Polski	Uczeń: - ocenia dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej oraz w polityce zagranicznej - zna i opisuje rolę przywileju wydanego w Koszycach w 1374 r.	- podręcznik - atlas historyczny - mapa Europy w XIV–XV w. - tekst źródłowy - zeszyt ćwiczeń - mapa interaktywna	ocena przygotowania uczniów do lekcji
Zamki Kazimierza Wielkiego	14.5	1	Uczeń: - potrafi wymienić nazwy kilku zamków i miast wybudowanych w czasach Kazimierza Wielkiego oraz wskazuje je na mapie - wymienia podstawowe elementy zamku średniowiecznego, - wyjaśnia rolę wzrostu liczby lokacji zamków i miast dla rozwoju Polski - na podstawie ilustracji wymienia elementy obronne zamku	Uczeń: - potrafi wskazać miejsca lokacji zamków i wyjaśnić jej znaczenie dla funkcjonalności budowli - ocenia dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie obronności kraju	- podręcznik - atlas historyczny - zeszyt ćwiczeń - materiał ilustracyjny	- stopień przygotowania uczniów do lekcji - ocena pracy na lekcji - umiejętność posługiwania się źródłami ikonograficznymi i tekstem źródłowym - umiejętność rozwiązywania ćwiczeń w zeszycie ćwiczeń
W skrócie	Podsumowanie wiadomości o Polsce w czasie rozbięcia dzielnicowego i zjednoczenia i sprawdzian nr 6 – ocena według kryteriów zawartych w WZO i PZO – 2 h					